

Ion Mereuță, d.h.m., prof. univ.

PROIECT DE MANAGEMENT SISTEMIC AL IMSP INSTITUTUL ONCOLOGIC ȘI SERVICIULUI ONCOLOGIC DIN REPUBLICA MOLDOVA (2010-2015 ȘI ÎN PERSPECTIVĂ MEDIE)

The aims of the presented project are: to decrease the morbidity, mortality, oncologic disability and life quality of medical assistance and life quality of oncologic patients by adopting the law "Regarding anticancer fight and medical assistance of oncologic patients", by optimizing the management in the PMSI Institute of Oncology, creating the infrastructure of oncological service and of medico-social support of oncologic patients, creating a service of rehabilitation, palliative care and hospices.

The project of ordinary law "Regarding anticancer fight and medical assistance of oncologic patients" is presented. The future law and normative acts will have to regulate all the processes of oncological service activity: prophylaxis, early diagnosis, complex treatment, rehabilitation and palliative care. It is primordial to involve the state and the local administration organs in the anti-cancer fight. An essential argument is that cancer is a social disease, so the responsibility for its prevention and early detection is of the health service, oncological service, as well as of the citizen, the society, the state by means of special organs and programs. Only being together: the citizen, the family doctor, the doctors specialists, the oncologists, the whole society and the state, we can stand firm against this social disease. Each year about 12 million people die of cancer all over the world, including 6000 in the Republic of Moldova.

A well-determined structure, an integral system, a systemic management in the Public Medical Sanitary Institution Institute of Oncology and national oncological service is needed to attain the aim the objects of this project.

Key words: *Project of Systemic Management, Public Medical Sanitary Institution, Oncological Service, medium-term perspective.*

Proiectul de față are ca scop: micșorarea morbidității, mortalității, invalidității oncologice și ridicarea calității asistenței medicale și vieții pacienților oncologici, prin adoptarea legii "Cu privire la lupta anticancer și asistența medicală a bolnavilor oncologici", prin optimizarea managementului IMSP IOM, crearea infrastructurii serviciului oncologic și de susținere medico-socială a bolnavilor oncologici, prin crearea serviciului de reabilitare, tratament paliativ și a Hospisurilor.

El prezintă proiectul legii ordinare "Cu privire la lupta anticancer și asistența medicală a bolnavilor oncologici", care va reglementa serviciul oncologic. Viitoarea lege și actele normative, vor fi îndreptate pentru reglementarea tuturor proceselor activității serviciului oncologic – profilaxie, diagnostic precoce, tratament complex, reabilitare și tratamentul paliativ. Se evidențiază rolul medicilor din rețeaua generală, a

specialiștilor cât și a oncologilor. Primordial este încercarea de a încadra în lupta anticancer statul și organele autoadministrării locale. Este un argument esențial, fiindcă cancerul este o maladie socială și responsabilitatea în prevenirea și depistarea precoce o are nu numai sistemul sănătății, serviciul oncologic, dar însăși cetățeanul și sociumul, statul prin organele sale abilitate și prin programe speciale.

Numai împreună – cetățeanul, medicul de familie, medicii specialiști, oncologii, toată societatea, statul, vom putea opune rezistență acestei maladii sociale care răpește circa 12 mln oameni anual pe Mapamond. În Republica Moldova această cifră atinge 6.000. O structură bine determinată, un sistem integru, un management sistemic al IMSP IOM și serviciului oncologic la nivel național, va putea rezolva scopul și obiectivele proiectului.

Scopul proiectului

-Micșorarea morbidității, mortalității, invalidității oncologice și ridicarea calității asistenței medicale și vieții pacienților oncologici, prin adoptarea legii “Cu privire la lupta anticancer și asistența medicală a bolnavilor oncologici”, prin optimizarea managementului ISMP IOM, crearea infrastructurii serviciului oncologic și de susținere medico-socială a bolnavilor oncologici, prin crearea serviciului de reabilitare, tratament paliativ și a Hospisurilor.

Principiile asistenței oncologice:

- profilaxia – primară, secundară și terțiară a bolnavilor cu tumori;
- depistarea precoce a tumorilor;
- diagnosticul și diagnosticul diferențial precoce (timpuriu) al tumorilor;
- tratamentul specializat, la timp, consecutiv, consecvent, complex, integru, dinamic și evidențiat individual;
- tratamentul propriu-zis a tumorii, procesului tumoral al organismului integru și tratamentul maladiilor asociate;
- diminuarea invalidității oncologice și reabilitarea – integrarea socială și profesională a bolnavilor grupei clinice III;
- tratamentul paliativ pentru bolnavii grupei clinice IV;
- decentralizarea parțială a tratamentului bolnavilor oncologici.

Actualitatea și problemele manageriale ale IMSP IOM și serviciului oncologic din RM

De-a lungul anilor indicii asistenței oncologice în Republica Moldova au o tendință de stabilizare și chiar de înrăutățire (vezi tab. nr. 1).

Probleme existente în managementul IMSP IOM:

- Lipsa bazelor legislative organice și normative sistemice a asistenței medicale specializate oncologice
- Lipsa Conceptului de Management complex și sistemic al serviciului oncologic din RM și IMSP IOM ca centru organizator-metodic, clinic și științific
- Deteriorarea bazei tehnico-materiale a IMSP IOM, lichidarea Pansionatului Oncologic, lichidarea căminelor pentru surorile medicale
- Uzura tehnicii medicale, a instrumentelor și lipsa tehnologiilor medico-tehnice contemporane
- Lipsa infrastructurii serviciului oncologic (dispanserelor oncologice, a centrelor oncologice curativ-profilactice, a cabinetelor de tratare a durerii și de reabilitare a bolnavilor oncologici)
- Lipsa sistemului informațional integral al serviciului oncologic din RM și a IMSP IOM, a pasaportului individual de sănătate a bolnavilor oncologici.

Tabelul 1

Indicii asistenței oncologice în Republica Moldova (anii 1999-2008)

Indicii	Măsura	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Prevalența	‰	876,0	898,7	920,5	924,5	942,2	987,3	1040,7	1072,0	1119,4	1174,6
Incidența	‰	143,9	152,6	163,9	167,8	187,7	190,1	193,4	205,3	209,3	213,1
Mortalitatea	%	124,9	124,9	128,9	132,5	136,7	139,8	143,9	151,7	150,6	155,1
Depistarea precoce (st.I-II) T ₁ /T ₂ N ₀ M ₀	%	26,6	27,4	26,5	28,6	29,1	29,7	30,1	29,8	28,9	30,1
Grupa clinică N IV	%	29,0	28,7	29,8	29,0	28,3	26,8	27,0	28,0	28,0	28,0
Supraviețuirea de 5 ani	%	47,8	50,3	50,4	48,9	47,0	46,0	45,4	45,3	44,4	46
Invaliditatea oncologică	‰		143							183	
Asigurarea cu medici oncologi raionali (la 10 mii loc)		0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5

- Lipsa Consiliilor Clinice Specializate, pentru rezolvarea curentă imediată, specializată a problemelor de diagnostic, tratament, reabilitare a bolnavilor format din 3-4 specialiști în oncologie (specialități)
- Lipsa unui management eficace de personal în IMSP IOM
- Lipsa managementului medico-tehnic și de reparații a tehnicii medicale
- Lipsa managementului de parteneriat a IMSP IOM cu alte instituții științifico-practice și cu instituțiile medicale private
- Lipsa managementului de reabilitare și tratament paliativ pentru bolnavii grupelor clinice III și IV
- Înfrățirea continuă a indicilor asistenței oncologice – incidența, mortalitatea, invaliditatea

Conceptul realizării Proiectului de Management sistemic al IMSP IOM

1. Managementul legislativ-normativ sistemic:

1.1. Elaborarea și adoptarea legii "Legea cu privire la lupta anticancer și asistența medico-socială a bolnavilor oncologici" (elaborate în 2001 și publicată de prof. univ. Ion Mereuță în anul 2002: mon. I. Mereuță "Reglementarea serviciului oncologic în Republica Moldova": Proiectul Legii "Cu privire la lupta anticancer și asistența medicală a bolnavilor oncologici, 68 p. Chișinău 2002, cu amendamentele propuse actualmente.

Monografia și Proiectul de lege se anexează (a se vedea Proiectul de Lege).

Elaborarea și adoptarea Hotărîrii Parlamentului RM cu privire la Bugetul de Stat la sfârșitul fiecărui an, pentru anul viitor, la compartimentul bugetul de stat și "Programul Național de profilaxie și combatere a cancerului" cu asigurare financiară direcționată.

Hotărîrea Guvernului RM "Cu privire la Programul Național de combatere a cancerului", la sfârșitul fiecărui an, pentru anul viitor.

Hotărîrea Companiei Naționale de Asigurări în Medicină "Cu privire la polița de oncoprevenție".

* * *

În condițiile Sistemului Mixt al Sănătății Publice – Medicina prin asigurare, medicina privată și

medicina garantată de stat pentru unele grupuri specifice de populație, serviciul oncologic necesită o restructurare. Principiul – profilaxie și depistare precoce, centralizarea tratamentului chirurgical de performanță a tratamentului radioterapeutic și decentralizarea tratamentului chimioterapeutic și a chirurgiei mici (biopsii).

Zeci de ani indicii asistenței oncologice rămân nesatisfăcători. ba chiar s-au înrăutățit, ce duce la cheltuieli enorme din partea bugetului de stat. Asistența oncologică nu are un sistem managerial sistemic, care ar include profilaxia, diagnosticul precoce, tratament complex și combinat, reabilitarea, tratamentul paliativ și ridicarea calității asistenței oncologice inclusiv și a calității vieții bolnavilor.

Depistarea precoce nu depășește 30%, pe cînd indicile depistării tardive ajunge la 28%.

În sistemul de sănătate apar erori, greșeli și chiar culpe. Bolnavii cu multiple tumori maligne inclusiv ale pielii, melanomului malign, a țesuturilor moi, a oaselor, a altor organe sunt operați în diferite clinici publice sau private neradical, încălcîndu-se canoanele, principiile protocoalelor clinice, recomandările metodice oncologice. Din aceste cauze bolnavii cu recidive locale și metastaze sunt spitalizați ulterior în IOM pentru tratament radical. Uneori acest tratament nu poate fi efectuat. Se depun eforturi enorme în finanțele bugetului de stat dar și a spitalului, și cel mai important, se pune în pericol viața bolnavului. Deseori apar litigii și chiar procese judiciare. În aceste condiții pentru a reglementa serviciul oncologic și pentru micșorarea morbidității, mortalității, invalidității oncologice și ridicarea calității asistenței medicale și vieții pacienților oncologici propunem proiectul legii "Cu privire la lupta anticancer și asistența medicală a bolnavilor oncologici în Republica Moldova". Argumente în necesitatea elaborării acestei legi sunt: medico-sociale (morbiditatea înaltă și tendința ei de creștere 205‰ (2006), 2009‰ (2007), 213,1‰ (2008), mortalitatea înaltă 155,1‰ (2008), invaliditatea înaltă 143‰ (2007), prevalența înaltă și creșterea ei continuă 1072‰ (2006), 1119,4‰ (2007), 1174,6‰ (2008), argumente manageriale, argumente clinico-diagnostice, argumente financiare, argumente științifice internaționale, legislative, juridice și altele.

Argumente manageriale

Serviciul oncologic trebuie să fie centralizat, bazat pe principiul sistemic. În timpul când sistemul sănătății devine decentralizat, formînd infrastructura medicinei prin asigurare, serviciul oncologic trebuie să rămînă centralizat. Verigile organizatorice trebuie să coreleze și algoritmul diagnostic trebuie să fie „de jos în sus” iar cel de tratament „de sus în jos”. Managementul serviciului oncologic trebuie bazat pe principiul legislativ și normativ. Fiecare verigă organizatorică trebuie să aibă bine determinate funcțiile, drepturile și obligațiunile sale, care va determina responsabilitatea. Trebuie bine determinată responsabilitatea cetățeanului, medicului de familie, medicului specialist internist sau chirurg, medicului oncolog, cabinetului oncologic, centrului oncologic județean a centrului anticancer județean, a secției (dispensarului) orășenesc, spitalului de profil larg, a Policlinicii Oncologice a IOM, a statului, autoadministrației locale, Ministerului Sănătății, sociumului la general.

Este necesară crearea infrastructurii de reabilitare medico-socială și de susținere a bolnavului oncologic – crearea secției tratamentului paliativ în cadrul IOM, Centrului metodologic de reabilitare și de tratare a durerii cronice în cancer, fondarea hospisurilor.

Argumente clinico-diagnostice

Principiile asistenței oncologice trebuie să fie:

- profilaxia primară și secundară a cancerului
- profilaxia terțiară
- depistarea precoce a tumorilor
- diagnosticul și diagnosticul diferențial timpuriu
- decentralizarea parțială a tratamentului bolnavilor oncologici

- tratamentul specializat la timp, consecutiv, consecvent, complex, integru, dinamic și evidențiat individual

- reabilitarea medicală (terapeutică și chirurgicală)

- diminuarea invalidității oncologice și integrare asocială și profesională a bolnavilor tratați radical.

- tratamentul paliativ a bolnavilor cu cancer avansat.

Laitmotivul acestor principii – depistarea precoce a tumorilor. Anume el va aprecia în mare măsură eficacitatea tratamentului. Indicele depistării precoce lasă de dorit. În același timp indicele depistării tardive în acești ani a rămas la nivelul 25-27%. Aceasta ne impune să căutăm noi modalități atât clinice cât și manageriale de a micșora acest indice care apreciază și mortalitatea înaltă.

Argumente științifice internaționale, legislative și juridice

Principiul sistemic de conducere se bazează, în primul rînd, pe concepție, apoi pe legi, acte normative, hotărîri, dispoziții, ordine care apreciază mecanismul realizării conceptului, dirijării și controlul realizărilor. Într-un stat bazat pe drept, atât la nivelul statului, ramurilor economiei naționale, ministerelor de resort, trebuie adoptate Legi organice, ulterior hotărîri ale Guvernului, ordine ale ministerelor și ordonanțe de îndeplinire a mecanismelor de realizare.

În majoritatea țărilor, cu edificarea statului de drept ramura sănătății dispune de Codul Medical sau Codul Sănătății Publice în care sunt stipulate, în primul rînd, legile maladiilor sociale, infecțioase, etc. Exemple pot servi țările Uniunii Europene, SUA, Canada, Japonia. În ultimul timp și în multe țări ale CSI.

